

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

Název studijního programu	Učitelství pro základní školy
Název studijního oboru	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Kód studijního oboru	7503T047
Typ studia	magisterský
Forma studia	prezenční/kombinovaná
Platnost okruhů	zahájené studium 2007/2008 až 2018/2019

1.

Národní jazyk český. Jeho místo mezi ostatními jazyky. Charakteristika českého jazyka. Útvary lokální a sociální a jejich charakteristiky. Spisovnost a nespisovnost v mluveném projevu. Aspekty kultivovaného projevu učitele.

Vymezení pojmu „literatura pro děti a mládež“, její vznik a vývoj. Specifické rysy literatury pro děti a mládež. Dětský aspekt. Žánrová struktura.

2.

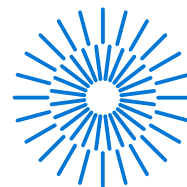
Zvuková stránka jazyka. Nauky o hláskách. Klasifikace vokálů a konsonantů. Změny hlásek v souvislé řeči. Zásady správné výslovnosti. Hlasová hygiena učitele a práce s hlasem. Péče o správnou výslovnost žáků. Učivo nauk o hláskách na 1. stupni ZŠ.

Počátky literatury pro děti a mládež.

3.

Grafická stránka jazyka. Písmo. Typy pravopisu. Vývoj pravopisu. Ortografie. Zvláštní prostředky psaného jazyka. Postup výuky ortografie na 1. stupni ZŠ. Aktivity rozvíjející ortografické dovednosti žáků.

Vývoj literatury pro děti a mládež v 1. polovině 20. století.

4.

Pojmenování jednoznačná. Vznik názvů osobních a osadních. Vlastní jména. Ortografie antroponym, toponym a chrématonym ve výuce 1. stupně ZŠ. Uplatnění mezipředmětových vztahů.

Vývoj literatury pro děti a mládež ve 2. polovině 20. století.

5.

Pojmenování mnohoznačná, souznačná a opozitní. Charakteristiky a dělení. Didaktické aspekty výuky na 1. stupni ZŠ. Aktivity a hry rozšiřující slovní zásobu žáků.

Česká poezie pro děti.

6.

Nepřímé významy pojmenování. Pojmenování obrazná. Pojmenování expresivní. Ustálená slovní spojení, fráze. Didaktické aspekty problematiky. Aktivity a hry vhodné pro výuku a procvičování různých druhů pojmenování.

Dětská literatura 21. století.

7.

Slovo a slovní zásoba. Klasifikace slov. Slovní zásoba národní a individuální. Vrstvy ve slovní zásobě. Slovní zásoba z hlediska spisovnosti, původu, expresivity. Obohacování slovní zásoby. Rozvoj slovní zásoby jednotlivce. Vlivy školního / rodinného prostředí na rozvoj slovní zásoby.

Pohádky. Teorie vzniku pohádek, adaptace lidové pohádky.

8.

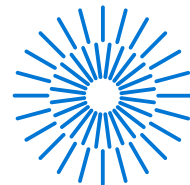
Tvoření slov. Základy slovtvorby. Způsoby a postupy tvoření nových slov. Motivovanost slov. Slovtvorné kategorie a typy. Aktivity a hry rozvíjející slovtvorné povědomí žáků na 1. stupni ZŠ.

Autorská pohádka a pohádkové příběhy.

9.

Problematika slovních druhů. Sémantické, morfologické a syntaktické hledisko třídění slovních druhů. Charakteristiky slovních druhů. Hranice mezi slovními druhy, slovnědruhová homonymie. Příbuznost slov. Didaktické aspekty problematiky. Aktivity a hry vhodné pro výuku a procvičování slovních druhů.

Literatura s dětským hrdinou.

10.

Substantiva. Adjektiva. Charakteristika, tvoření, dělení a typy. Mluvnické kategorie a vzory. Kolísání v rodě, životnosti a čísle. Zvláštnosti v užití pádů. Didaktické aspekty problematiky. Aktivity a hry vhodné pro výuku a procvičování substantiv a adjektiv.

Literatura pro děti s přírodní tematikou.

11.

Pronomina a numeralia. Charakteristika a základní rysy. Druhy, typy a slovtvorné způsoby. Praktické užití. Typografická pravidla. Metody a postupy při výuce, aktivity procvičování. Mezipředmětové vztahy.

Dobrodružná próza pro děti.

12.

Mluvnické kategorie verb. Charakteristika a třídění sloves. Mluvnické kategorie a slovesné třídy. Zvláštnosti v osobě, čísle a čase. Didaktické aspekty výuky verb. Role verb v komunikaci. Aktivity a hry vhodné pro výuku a procvičování verb.

Humor a parodie v dětské literatuře.

13.

Neohebné slovní druhy. Charakteristika, dělení a gramatická role. Praktické využití. Přechody v rámci slovních druhů. Didaktické aspekty problematiky. Aktivity a hry procvičující problematiku neohebných slovních druhů.

Próza pro děti s tabuizovanou tematikou.

14.

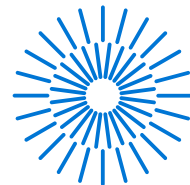
Stavba věty. Větné členy a jejich typy. Věty jednočlenné. Nevětné členy. Vztah shody, řízenosti a přimykání. Didaktické aspekty problematiky. Aktivity a hry vhodné pro výuku a procvičování větné stavby.

Nonsens v literární tvorbě pro děti.

15.

Charakteristika souvětí. Souvětí souřadné a podřadné. Spojovací výrazy. Ortografické zásady. Hlavní zásady při vyučování skladbě. Komunikační didaktické hry.

Příběhy inspirované literaturou pro dospělé.

16.

Zvláštnosti a nepravidelnosti větné stavby. Motivované a nemotivované jevy a jejich příčiny. Příkladová doložení problematiky. Péče o kulturu a rozvoj mluvního projevu žáků 1. stupně ZŠ.

Metody a formy výuky prvopočátečního čtení a psaní.

17.

Modalita a emocionalita ve výpovědi. Věty podle postoje mluvčího a vyjadřovací prostředky. Aktuální členění výpovědi. Projevy mluvené a psané. Řeč přímá a nepřímá. Didaktické aspekty problematiky. Metody rozvíjející dovednost komunikace a sdílení.

Tvořivé činnosti s literárním textem. Dramatizace literárních textů.

18.

Slohové postupy. Základní charakteristiky slohových postupů a jejich využití v praxi. Zařazení slohových postupů v učivu 1. stupně ZŠ. Souhrnné didaktické aspekty výuky slohu a komunikace na 1. stupni ZŠ. Čtenářská gramotnost. Charakteristika. Možnosti rozvíjení. České a mezinárodní výzkumy.

19.

Funkční styly subjektivní a objektivní. Základní rysy funkčních stylů. Vlivy slohotvorných činitelů. Jazykové prostředky a jejich stylistické hodnocení. Tvůrčí psaní.

Četba jako zdroj informací, práce s naučným textem.

20.

Slohové útvary a žánry. Charakteristiky a dělení. Zastoupení slohových útvarů ve výuce na 1. stupni ZŠ a didaktické postupy. Praktická stylistika.

Rozvoj čtení a čtenářství. Čtenářské dílny.

Poznámky k otázkám z literatury

Otázky se vztahují k české i světové literatuře pro děti a mládež, pokud není výslovně uvedeno jinak. K otázce patří dobové, literární a společenské souvislosti doby vzniku konkrétních děl. Zaměřte se na hlavní myšlenku, nové postupy, význam a přesah díla. Jako postup zvolte srovnávací hledisko.

Obsahová správnost	
Předkládající katedra	Katedra primárního vzdělávání
Jméno předkladatele	PhDr. Věra Vykoukalová, Ph.D.